

RENAISSANCE
museums for
changing lives /
muzea pro změnu
života

Co jste se dnes naučili v muzeu?

Hodnocení vlivu Vzdělávacího programu Renaissance ve třech centrech zahrnutých do Fáze 1 (srpen, září, říjen 2003)

Tato publikace vychází z hodnocení programu Renaissance organizace Museums, Libraries and Archives Council (MLA; Rada pro muzea, knihovny a archivy).
Výzkumná zpráva *Co jste se dnes naučili v muzeu?* je dostupná na: www.mla.gov.uk/information/publications/00pubs.asp.

Hodnocení realizoval tým hodnotitelů při Research Centre for Museums and Galleries (RCMG; Výzkumné centrum muzeí a galerií): Eilean Hooper Greenhill, Jocelyn Dodd, Martin Phillips, Ceri Jones, Jenny Woodward a Helen O'Riain.

MLA nezodpovídá za názory vyjádřené konzultanty ani za názory citované z jiných zdrojů.

Další exempláře této publikace jsou k dispozici na adrese:

Research Centre for Museums and Galleries (RCMG), Dept. of Museum Studies,
University of Leicester, 105 Princess Road, East Leicester, LE1 7LG

Tel: 0116 252 3995

E-mail: rcmg@le.ac.uk

www.le.ac.uk/museumstudies/rcmg/rcmg.htm

Katalogový záznam o této publikaci je dostupný v British Library.

© MLA 2004

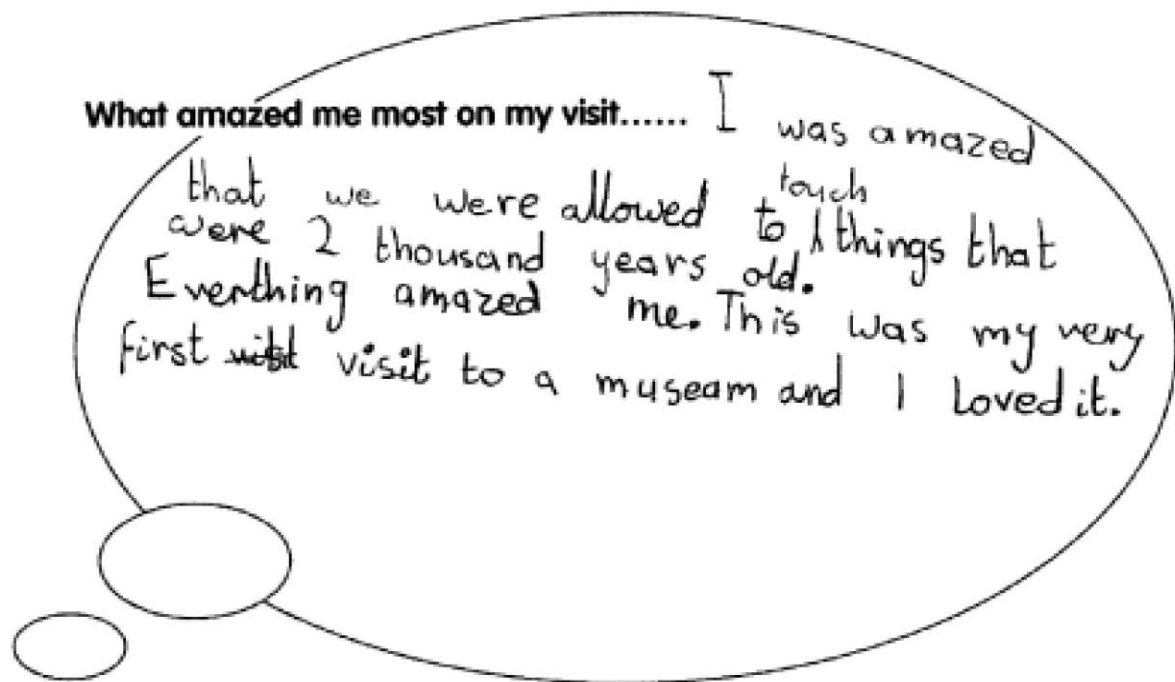
Museums, Libraries and Archives Council

16 Queen Anne's Gate

London, SW1H 9AA

Obsah

Klíčová zjištění	4
Geneze programu	7
Dopad programu na školy	12
Dopad programu na učitele	14
Dopad programu na žáky	25
Naplnění a překonání cílů vlády	29
Souhrn zjištění	32

Co mě při návštěvě muzea nejvíc zaujalo...

Zaujalo mě, že jsme směli sahat na věci staré 2 tisíce let. Bavilo mě tam všechno. Byla jsem v muzeu poprvé v životě a moc se mi tam líbilo.

Klíčová zjištění

1. Překvapivý nárůst využívání muzea školami

V porovnání se zářím a říjnem 2002 došlo v září a říjnu 2003 k 23% nárůstu využívání muzea školami. 36 muzeí ve třech centrech zahrnutých do Fáze 1 zvýšilo počet kontaktů se žáky z 56 298 v roce 2002 na 71 859 v roce následujícím.

2. 46 % škol ze zaostalých oblastí charakterizovaných vysokou mírou dětské chudoby

Na základě analýzy směrovacích čísel škol bylo zjištěno, že velmi významný podíl (46 %) návštěv muzeí uskutečnily školy nacházející se ve 20 % nejzaostalejších městských čtvrtí v Anglii, jež se vyznačují vysokou mírou dětské chudoby.

3. Učitelé a jejich názory

- 936 učitelů bezprostředně po návštěvě muzea vyplnilo dotazníky, v nichž odpovídali na otázku, co se podle jejich názoru jejich žáci během návštěvy muzea naučili.
- Tito učitelé byli součástí 843 různých školních exkurzí do muzea, na nichž se podílelo 27 273 žáků, 1 613 dalších provázejících učitelů a 2 883 dalších dospělých asistentů.
- Téměř polovina (44 %) těchto učitelů byla v muzeu, které navštívili v době výzkumu, se svými žáky poprvé.
- 95 % učitelů vyjádřilo názor, že muzeum může hrát v jejich výuce významnou roli.
- 89 % učitelů, kteří muzeí využili, dospělo k přesvědčení, že návštěva muzea jim vrátila důvěru v tuto instituci.
- 94 % učitelů se shodlo, že jejich návštěvy muzeí byly v souladu s učebními osnovami.
- Dalších 68 učitelů se zúčastnilo celodenních či půldenních skupinových cílených workshopů, na nichž podrobně diskutovali o tom, co se jejich žáci v muzeu naučili.

4. Názory učitelů na Obecné výsledky učení – Generic Learning Outcomes

Na otázku, kterých výstupů nabývání znalostí si ve vztahu k žákům zejména cení, učitelé velmi vysoce hodnotili právě pět Generických výsledků učení:

1. Zábava, inspirace, kreativita – 96 %
2. Poznání a pochopení – 96 %
3. Postoje a hodnoty – 93 %
4. Jednání, chování, rozvoj – 92 %
5. Dovednosti – 88 %

5. Žáci a jejich názory

Na názor, co se během návštěvy muzea naučili, bylo dotázáno celkem 20 604 žáků ve věku od 6 do 16 let.

Dotazníky o znalostech získaných v muzeu vyplnilo 17 198 žáků ve věku od 6 do 11 let:

- 94 % těchto žáků uvedlo, že se při návštěvě muzea bavili.
- 90 % žáků uvedlo, že se dozvěděli něco nového.
- 87 % žáků shodně uvedlo, že návštěva muzea byla užitečná pro jejich práci ve škole.

Nadšení projevilo i 3 406 starších žáků (věkové rozmezí 11 – 18 let):

- 87 % z nich uvedlo, že se na základě návštěvy muzea naučili něco nového.
- 82 % uvedlo, že muzea představují vhodné místo, jak se učit jinak než ve škole.
- 73 % uvedlo, že návštěva muzea jim dala mnoho podnětů k přemýšlení.
- 58 % uvedlo, že díky návštěvě muzea je následná práce ve škole více inspiruje.
- 55 % uvedlo, že muzeum možná navštíví znovu.

6. Vysoká míra využívání muzeí během letních prázdnin

Letních aktivit v 36 muzeích se zúčastnilo 31 800 dětí a 32 006 dospělých.

Geneze programu

Nový vzdělávací program v regionálních muzeích

Program Renaissance ve své Regionální zprávě (Regions Report; Resource, 2001) doporučil anglickému muzejnímu sektoru nový integrovaný rámec založený na síti muzeí soustředěných do regionálních center, která by byla rozvíjena s cílem podporovat jejich zdokonalování a hrála by hlavní roli v regionální muzejní praxi. Tento rámec byl stanoven tak, aby výše zmíněné vedlo k rozvoji a ke zdokonalování výukového a vzdělávacího potenciálu muzeí.

Na základě následných konzultací s centry a dalšími účastníky bylo odsouhlaseno osm prioritních akčních oblastí. První z těchto priorit představuje vytvoření balíčku komplexních služeb pro školy a jeho poskytování školám. V důsledku zvýšených finančních investic do regionálního muzejního vzdělávání ze strany britského Ministerstva kultury, médií a sportu (10 milionů liber) a Ministerstva školství a kvalifikací (2,2 milionu liber) byl celoanglickou Radou pro muzea, knihovny a archivy (Museum, Libraries and Archives Council; MLA) založen Vzdělávací program Renaissance. V letech 2003 – 2004 byly 36 muzeím ve třech centrech zahrnutých do Fáze 1 (South West, North East a West Midlands) poskytnuty finanční prostředky na vytvoření programů pro děti školního věku a na dosažení vyšší úrovně služeb určených školám.

Úkolem center, stanoveným Ministerstvem kultury, médií a sportu, je zvýšit počet kontaktů mezi dětmi a regionálními muzei v jednotlivých centrech o 25 %. Všem zúčastněným muzeím byly ministerstvem určeny i specifické priority zaměřené na posílení a rozšíření účasti při využívání muzeí, na rozvoj poskytování vzdělávání a na modernizaci muzeí tím, že v připravovaných programech a plánování muzeí budou přední místo zaujímat právě jejich uživatelé.

Muzea zahrnutá do tří center v rámci Fáze 1

Muzea se nacházela na území tří anglických správních celků: South West, North East a West Midlands.

Tabulka 1. Muzea zahrnutá do tří center v rámci Fáze 1

Centrum	Muzea
North East	Beamish – The North of England Open Air Museum [Severoanglické muzeum pod širým nebem města Beamish] The Bowes Museum [Muzeum města Bowes] Hartlepool Museums [Muzea města Hartlepoolu] Tyne and Wear Museums [Muzea hrabství Tyne and Wear]
West Midlands	Birmingham Museums and Art Gallery [Muzea a Galerie umění města Birminghamu] Herbert Art Gallery and Museum [Herbertovo muzeum a galerie umění] Potteries Museums and Art Gallery [Muzea keramiky a Galerie umění] Ironbridge Gorge Museums Trust [Fond muzeí Gorge, Ironbridge] Wolverhampton Arts and Museums South [Galerie umění a muzea města Wolverhampton, jih]
South West	Bristol Museums and Art Gallery [Muzea a Galerie umění města Bristolu] Plymouth City Museum and Art Gallery [Městské muzeum a Galerie umění v Plymouthu] Royal Cornwall Museum [Královské muzeum hrabství Cornwall] Royal Albert Memorial Museum and Art Gallery [Muzeum a Galerie umění na památku krále Alberta, město Exeter] Russell-Cotes Art Gallery and Museum [Galerie umění a muzeum Russell-Cotes, město Bournemouth]

Muzea podílející se na Vzdělávacím programu Renaissance

Třicet šest muzeí zahrnutých do Vzdělávacího programu Renaissance se nacházejí na území tří anglických regionů a představují 14 muzejních institucí. (viz Obr. 1)

Obr. 1. Muzejní instituce účastnící se Vzdělávacího programu Renaissance

Učení – jeho definice a měření

Přítomný výzkum vycházel z následující definice učení, přijaté Radou pro Muzea, knihovny a archivy:

Učení je proces aktivního získávání zkušeností. Představuje to, co lidé dělají, když chtějí pochopit svět. Může zahrnovat rozvoj nebo prohlubování dovedností, znalostí, chápání, uvědomování si a vnímavosti, hodnot, idejí a pocitů nebo posílení schopnosti reflexe. Efektivní učení vede ke změně a rozvoji a k touze vědět víc.

Výzkumný program zaměřený na vliv učení (Learning Impact Research Programme), realizovaný Výzkumným centrem muzeí a galerií (RCMG), rozvinul metodu měření

vlivu učení, kterou dnes široce využívá celý vzdělávací sektor. Výstupy učení představují dopad či výsledek učení. Každý člověk se učí jinak. Využívá při tom svůj vlastní způsob učení, jemuž dává přednost, a řídí se tím, co se chce dozvědět. Přestože každý z učení získává něco jiného, individuální učení lze rozdělit do několika obecných kategorií.

Bylo identifikováno pět obecných výsledků učení:

- Poznání a pochopení
- Dovednosti
- Postoje a hodnoty
- Zábava, inspirace, kreativita
- Jednání, chování, rozvoj

Obecné výsledky učení umožňují učení identifikovat, popsat a kategorizovat a diskutovat o něm v muzeích, knihovnách a archivech. Tento přístup byl určující pro metody výzkumu uplatněné v přítomném hodnocení. Více podrobností a Soubor nástrojů k měření učení jsou dostupné na: www.inspiringlearningforall.gov.uk.

Metody výzkumu

Výzkum probíhal od srpna 2003 do února 2004. Údaje o letních komunitních programech byly shromážděny v srpnu 2003. Údaje o školních programech byly shromážděny v průběhu září, října a listopadu 2003.

Pří výzkumu byl využit přístup využívající několika metod zároveň. Sběr jeho výstupů se uskutečnil několika způsoby, a to včetně následujících:

- Dotazníky pro učitele
- Dotazníky pro žáky
- Cílení skupinové workshopy pro učitele
- Návštěvy ve školách
- Vyhodnocení a shromáždění dětských prací
- Kompletace sběrných formulářů zjišťujících celkové počty školních a komunitních kontaktů zaměstnanci muzeí

Další informace

Veškerá zjištění jsou převzata z výzkumné zprávy vypracované pro Radu muzeí, knihoven a archivů a dostupné na:

www.mla.gov.uk/information/publications/00pubs.asp a

www.le.ac.uk/museumstudies/rcmg/rcmg.htm.

Dopad programu na školy

Zvýšení kvality služeb školám, efektivně rozvíjejících stávající praxi

Prudký, výrazný a efektivní nárůst počtu kontaktů mezi muzei a školami lze ilustrovat řadou výmluvných důkazů. Na začátku léta 2003 byly pro muzea vyčleněny náležité finanční prostředky a již v září téhož roku byly k dispozici doplňkové školní služby. Jedná se o vysoce kvalitní služby vycházející z dosavadní praxe, odborných znalostí a zkušeností muzeí. Učitelé i žáci tyto příležitosti velmi oceňují. Rychlost a úspěšnost daného opatření by byla nepředstavitelná, pokud by se nerozvíjela na základě silné, již existující základny.

Zvýšení počtu kontaktů mezi žáky a muzei

Třiceti šesti muzeím ze tří center zahrnutých do Fáze 1 programu se podařilo zvýšit počet kontaktů se školními žáky z 56 298 v roce 2002 na 71 858 v roce 2003. To představuje nárůst o 28 %. Tento nárůst se v jednotlivých centrech lišil, a to následovně:

Tabulka 2. Percentuální rozdíl v počtu kontaktů mezi žáky a muzei ve vybraných muzeích Fáze 1 v letech 2002 a 2003

Centrum	Celkem v r. 2002	Celkem v r. 2003	Rozdíl v %
South West	8 824	15 839	79
North East	18 564	22 813	23
West Midlands	28 910	33 207	15

Které typy škol muzeum využívaly?

U více než tří čtvrtin škol využívajících muzea z daných tří center se jednalo o školy základní. Třináct procent tvořily střední školy a první stupně základních škol byly zastoupeny pouze třemi procenty. (viz Obr. 2)

Obr 2. Dotazník pro učitele: Typ školy: Vzorek: 843 učitelů.

46 % škol ze zaostalých oblastí charakterizovaných vysokou mírou dětské chudoby

Na základě analýzy směrovacích čísel škol a jejich porovnání s vládním seznamem zaostalých oblastí v Anglii je zřejmé, že překvapivě vysoké procento škol podílejících se na programu pocházelo z oblastí klasifikovaných jako značně zaostalé. Více než 28 % návštěv muzea uskutečnily školy z oblastí řazených mezi 10 % nejzaostalejších v Anglii a 46 % návštěv realizovaly školy, které spadají do 20 % nejzaostalejších anglických oblastí. Analýza směrovacích čísel ve vztahu k indexu dětské chudoby tyto výsledky potvrzuje.

Dopad programu na učitele

Muzea úspěšně využívá více učitelů

Jedním z výsledků Vzdělávacího programu Renaissance je skutečnost, že služby muzeí zaměřené na vzdělávání využívá stále více učitelů, kteří jsou nadto se svými zkušenostmi velmi spokojeni. Učitelé především oceňovali informovanost a erudovanost personálu, s nímž spolupracovali, důkladné a pečlivé plánování zaměřené na uspokojení jejich potřeb, které v procesu vyšly najevo, bohaté a rozmanité zdroje, k nimž měli přístup, a různorodé styly učení, které mohli jejich žáci využívat.

Sběr dat

Dotazníky pro učitele vyplnilo 936 učitelů. Tito učitelé byli součástí 843 různých školních exkurzí do muzea, na nichž se podílelo 27 273 žáků, 1 613 dalších provázejících učitelů a 2 883 dalších dospělých asistentů.

68 učitelů se zúčastnilo půldenních nebo celodenních cílených skupinových workshopů, na nichž se analyzovaly způsoby, jakým muzea využívali, diskutovalo se o vnímání muzea a o přístupech k němu a hodnotila se práce žáků. Ve třech případech, kdy nebylo možné zorganizovat setkání cílené skupiny, byli učitelé navštíveni přímo v jejich školách. To zároveň umožnilo bezprostředně hovořit s dvěma skupinami žáků z prvního stupně základní školy.

Z 936 učitelů, kteří vyplnili formuláře, jich 417 působilo na školách v regionu West Midlands, 220 v regionu South West a 299 v regionu North East. (viz Tabulka 3)

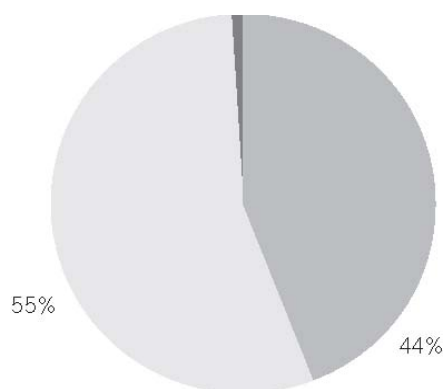
Tabulka 3. Počet učitelů z každého regionu - centra zařazeného na projektu, kteří vyplnili formulář pro učitele.

Hlavička tabulky: Region / Počet učitelů, kteří vyplnili formulář / Celkem

Region	Number of teachers completing a questionnaire
North East	299
West Midlands	417
South West	220
Total	936

Aby muzea využívalo více učitelů...

Vyšší dostupnost muzeí a více možností vzdělávání v těchto institucích znamená, že muzea může využívat více učitelů. Téměř polovina zúčastněných učitelů (44 %) byla v muzeu, které navštívili v době výzkumu, se svou třídou poprvé. (viz Obr. 4)

Obr. 4. Dotazník pro učitele: Jste v tomto muzeu poprvé jako učitel se svou školní třídou? Vzorek: 936 učitelů.

Zleva doprava:

- *Ano – 55 %*
- *Ne – 1 %*
- *Neuvedeno – 44 %*

Využívání muzeí jako zdrojů učebních osnov

94 % učitelů uvedlo, že jejich návštěvy muzea byly v souladu s učebními osnovami. Učitelé byli dotázáni, na jakých tématech pracují, přičemž předložený okruh témat vycházel z učebních osnov. 70 % učitelů rozvíjelo témata z oblasti dějepisu. 15 % učitelů rozvíjelo témata z oblasti umění. 7 % učitelů rozvíjelo témata z oblasti vědy a technologie.

Je tedy zřejmé, že téměř tři čtvrtiny učitelů pracovaly na tématech z dějepisu. Ke zvoleným okruhům patřily tudorovská Anglie, starověký Egypt, život v Římě, děti za 2. světové války a historické hračky. Témata z oblasti umění zahrnovala náměty týkající se lidské tváře, sochařství, japonské grafiky a příběhů v umění. Témat z oblasti vědy a technologie nebylo mnoho, ale pokud se nějaké objevily, týkaly se stravování, živilů, světla a zvuku a stavebních materiálů. (viz Obr. 5)

Interdisciplinární charakter učení vycházejícího z poznatků získaných v muzeu spočívá v tom, že každá návštěva se sice může soustředit na konkrétní hlavní téma, ale její součástí se mohou stát i další prvky.

Řada učitelů tak využije příležitosti pracovat s tématy souvisejícími s gramotností-literacy, přesto hlavním cílem návštěvy muzea je ve skutečnosti „historie“.

„Z věci, která neměla vůbec nic společného s psaním, se najednou stala zpětná vazba, která pomohla ke skutečnému psaní... vymýšlení různých výjevů a příběhů, včetně rozmanitých řešení a zápletek. To, u čeho se na první pohled zdálo, že s naší výukou nijak nesouvisí, nás tak ve skutečnosti přivedlo k tomu, co jsme měli dělat především.“

Obr. 5. Dotazník pro učitele. Na jakém tématu pracujete? Zdroj: 936 učitelů.

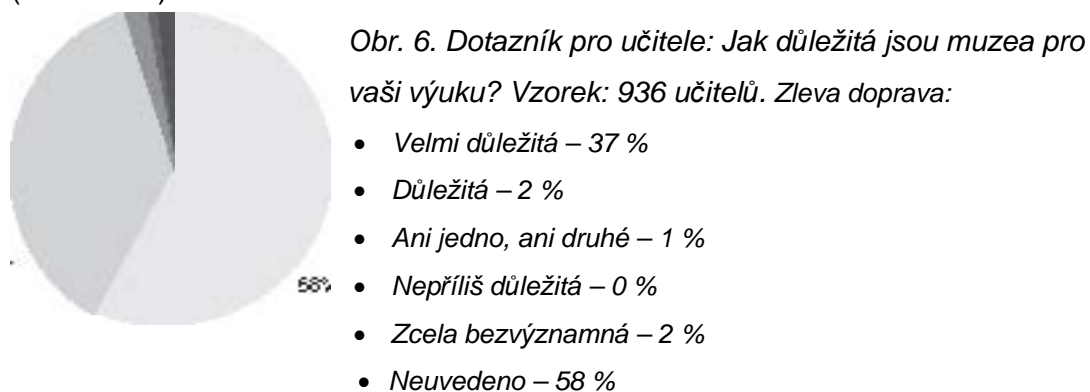

Žáci Základní školy na Bishop Road využili svých návštěv bristolské Red Lodge k psaní deníků založených na zážitcích Johna a Sebastiana Cabotů, kteří v 15. století objevili Newfoundland.

„Žáci si mohli sami sebe představit jako děti žijící v minulosti a vžít se do nich.“

Učitelé považují muzea za důležitá

Učitelé byli požádáni o názor, jak důležitá jsou pro ně muzea a nakolik jim jako taková mohou pomoci v efektivním vyučování. Z celkového počtu dotázaných učitelů 95 % uvedlo, že muzea považují za důležitá (velmi důležitá – 58 %; důležitá – 37 %). (viz Obr. 6)

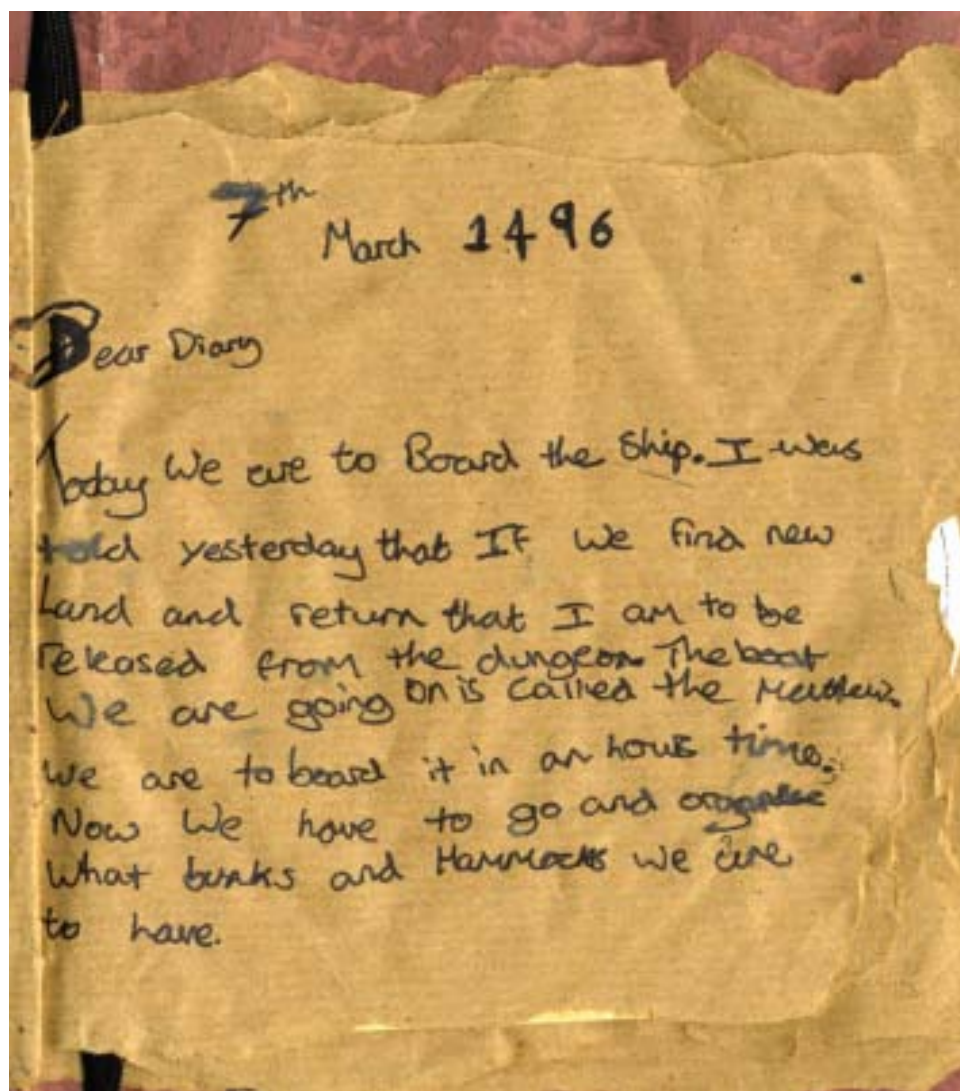
„Nebýt návštěvy muzea, nevytvořili bychom osnovy dějepisu a známky z písemných i ústních testů by se zhoršily... Ukázalo se, že žáci mají lepší známky z celoroční práce spojené s návštěvami muzea, než jaké dostávají při zkouškách.“

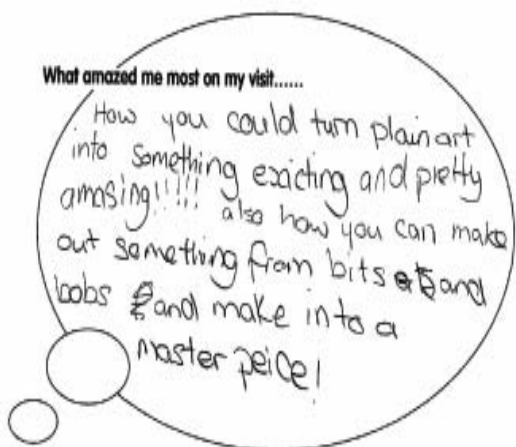
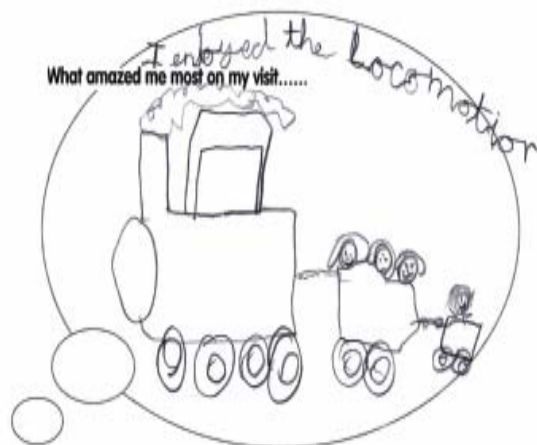
Učitelé vnímají učení založené na poznávání v muzeu jako obohacující, integrované a holistické a předpokládají, že výsledkem návštěv muzea bude nadšení a obnovený zájem poznávat a získané poznatky sdílet.

Faksimile uvedená níže: 7. března 1496

Milý deníčku,

dnes se máme nalodit. Včera mi řekli, že když objevíme novou Zem a vrátíme se, propustí mě ze žaláře. Lod', kterou se budeme plavit, se jmenuje Morpheus [nečitelné]. Na palubu máme nastoupit asi za hodinu. Teď musíme jít a [nečitelné]

Co vás dnes při návštěvě muzea nejvíce zaujalo?

Co mě při návštěvě muzea nejvíce zaujalo...

Obr. 1: „Cesta časem“

Obr. 2: „Bavilo mě, jak jezdila lokomotiva.“

Obr. 3: „Jak jste změnil obvyčejný umění v něco tak vzrušujícího a úžasnýho!!! A taky jak umíte něco poskládat z těch kousků a udělat z toho mistrovský dílo.“

Následující strana:

Obr. 1: „Ta jednohó mumie zabalená do starýho obvazu. (šipka u obrázku: Jednohó mumie)“

Obr. 2: „Klepání koberců bylo bezva“

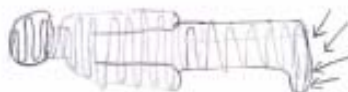
Obr. 3: „Ta jáma, protože ty kluci a muží se musely bát ve dne v noci a byly v hrozných podmínkách a ti plyny a to nebespečí zabití. Taky neměly moc světlo, a to není dobrý nikdy, až na ty peníze. Neměly moc heskej život a jsem ráda, že jsem tehdy nebyla na svjetě.“

What amazed me most on my visit.....

What amazed me most on my visit.....

The 1 Legged Mummy wrapped in old tissue.

The one legged mummy.

What amazed me most on my visit.....

I enjoyed hitting the carpet.

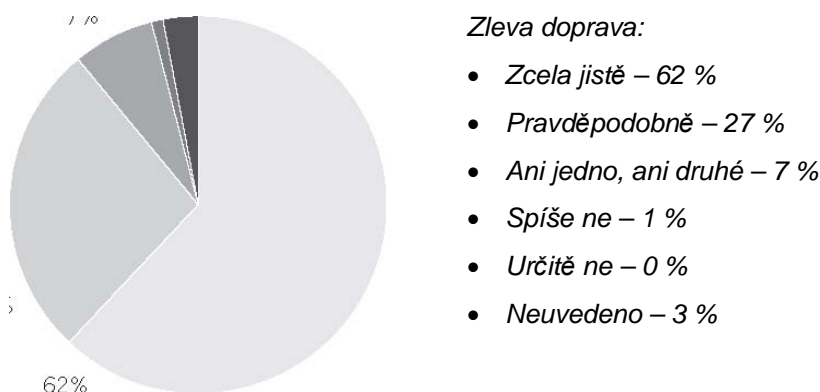
What amazed me most on my visit.....

The pit because the boys and men had to work a day and night in horrible conditions and all the gases and danger of being killed. Also they did not have very good lights so it would not be still nice in any way except the pay. They did not have a very exciting life and I'm glad I maintain them.

Posílení důvěry vůči muzeu

Z celkového počtu oslovených učitelů po první návštěvě muzea 89 % z nich usoudilo, že získali větší důvěru v tuto instituci a mají větší odvahu ji dále využívat. (viz Obr. 7)

Obr. 7. Dotazník pro učitele: Myslíte si po této návštěvě muzea, že můžete muzeum více využívat při výuce? Vzorek: 936 učitelů

Proč si učitelé cení muzeí?

Protože muzea:

- se vymykají zkušenosti řady žáků;
- představují jiný prostor k učení;
- jsou bezpečným a poklidným místem;
- žáky učí pohybovat se na veřejnosti;
- jsou často přístupná zdarma;
- umožňují využívání netradičních výukových metod;
- zvyšují motivaci žáků a jejich zájem o školní předměty;
- poskytují žákům jiné možnosti než škola – erudovaný personál, materiály, do kterých se mohou obléci, artefakty, dílny, výpůjčky;
- jsou zdrojem nápadů a zkušeností využitelných při další práci ve třídě;
- mohou být využívána způsoby, které vyhovují potřebám učitelů i žáků;
- mohou nastínit nejrůznější možnosti pracovního uplatnění tím, že dovolí nahlédnout „za oponu“.

„Tyhle děti samy do muzea nikdy nepůjdou; musíme je tam vzít my. Najdete i spoustu dětí, které v životě nebyly v centru města.“

„Děti byly nadšené, že se mohly pohybovat po veřejné budově – užívaly si už ten

prostor samotný.“

„[Muzeum] představuje významný kontext pro učení – děti se tam mohou pochlubit svým dovednostmi a komunikovat s cizími lidmi.“

„Stejná práce ve školní třídě a v muzeu je co do nadšení žáků nesrovnatelná.“

Učitelé zároveň popsali, jak učení v muzeu např.:

- pomohlo vytvořit učební osnovy;
- bylo mezioborové;
- umožnilo zpochybnit řadu tvrzení uváděných v učebnicích;
- naučilo žáky pečovat o věci;
- může být propojeno s dalšími zkušenostmi, zážitky a zdroji;
- zvýšilo důvěru v učení a stimulovalo pozitivní žakovský profil;
- zpochybnilo dosud poznané společenské vztahy a dalo vzniknout novým způsobům chování a vztahování se k druhým.

„Měla jsem ve třídě dítě, které vyžadovalo zvláštní péči a nikdy se o nic nesnažilo – ale po výletu do římské pevnosti Arbeia byl ten chlapec tak nadšený, že se s maminkou vydal do knihovny. Prohlížel si samozřejmě jen obrázky, ale projevoval obrovský, obrovský zájem a každého, kdo se namanul, prosil, aby mu o Římanech něco přečetl. Když jsem si při pololetním hodnocení studentů četla zadané otázky, přepsala jsem mu je a nechala mu je vypracovat. V té třídě byl druhý nejlepší. Věděl všechno – a to jen díky tomu, že si nechal předčítat, poslouchal, díval se na filmy a tak dále.“

Hodnocení Obecných výsledků učení

Učitelé byli dotázáni, které výsledky učení považují pro své žáky za cenné. Všechny Obecné výsledky učení učitelé ohodnotili velmi vysoce (viz Obr. 8):

- Zábava, inspirace, kreativita – 96 % (velmi důležité 81 %, důležité 15 %)
- Poznání a pochopení – 96 % (velmi důležité 72 %, důležité 24 %)
- Postoje a hodnoty – 93 % (velmi důležité 58 %, důležité 35 %)
- Jednání, chování, rozvoj – 92 % (velmi důležité 57 %, důležité 35 %)
- Dovednosti - 88 % (velmi důležité 44 %, důležité 44 %)

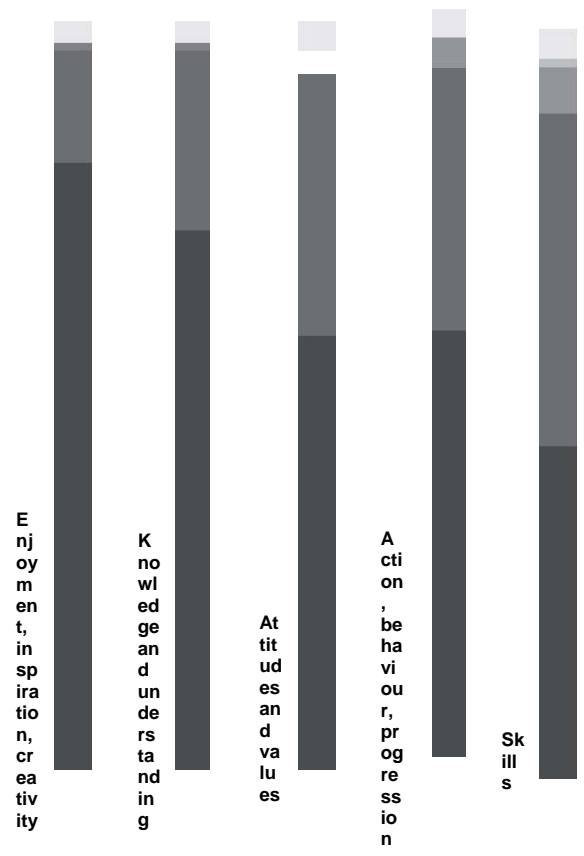
Očekávání učitelů ohledně toho, jaký vliv bude mít návštěva muzea na jejich žáky, se soustřeďovalo na Zábavu, inspiraci, kreativitu a na Poznání a pochopení. Další výsledky učení jsou sice také vnímány jako důležité, ale uvedené dva většina učitelů oceňuje nejvíce.

Obr. 8. Dotazník pro učitele: Ohodnořte, jakou důležitost má podle vašeho názoru každý z uvedených potenciálních výsledků vyplývajících z návštěvy muzea. Vzorek: 936 učitelů

1. Zábava, inspirace, kreativita
2. Poznání a pochopení
3. Postoje a hodnoty
4. Jednání, chování, rozvoj
5. Dovednosti

Neuvedeno	3	3	4	4	4
Zcela nedůležité	0	0	1	0	0
Nepříliš důležité	0	0	0	0	1
Ani jedno z toho	1	1	2	4	6
Důležité	15	24	35	35	44
Velmi důležité	81	72	58	57	44

„Ano ... [v případě školních osnov] může být poněkud složité přiblížit se žákům tak, aby byl pro ně obsah výuky hmatatelný a srozumitelný. Je totiž velmi těžké jim zpřístupnit, jak vypadal římský voják – a to dětem obecně; děti s poruchami učení mívají ještě větší problém takovým věcem porozumět. Ale když jsou v muzeu a mají možnost si prohlédnout jeho výzbroj nebo si ji vyzkoušet nebo jinak zažít na vlastní kůži, je to velmi důležité. A udržet soustředění... víte, děti nebudou jen tak tiše sedět a poslouchat, jak římský voják žil. Jejich pozornost upoutáte, když jim to přiblížíte přímým prožitkem. Má to tedy velký význam.“

Je překvapivé, že učitelé, kteří vyplnili dotazník, hodnotí Zábavu, inspiraci a kreativitu jako výsledek učení tak vysoko. Pro většinu učitelů je podstatné, že návštěvy muzea jsou provázané se školními osnovami, ale to samo o sobě nestačí. Muzea jsou vnímána jako zábavná a inspirativní místa rozvíjející kreativitu. Řada učitelů v cílových skupinách hovořila o tom, že návštěva muzea jejich žákům zprostředkovala zážitek přesahující jejich každodenní zkušenost. Návštěva muzea skutečně má potenciál probudit k životu latentní schopnost se učit: funguje jako katalyzátor zvědavosti a daný zážitek je natolik silný, že si ho žáci mohou zpětně vybavovat a vycházet z něj ještě dlouho poté. Toto velmi důležité zjištění má ještě větší význam v kontextu chudoby a zaostalosti, jimž je až příliš mnoho dětí velmi pravděpodobně vystaveno.

Zatímco ale skutečnost, že se žáci baví a návštěvu muzea si užívají, patří k častým postřehům muzejního personálu, tato praxe evidentně nebývá brána jako cesta k učení tak vážně, jak by na základě těchto poznatků měla být. Ve strategii Ministerstva školství a kvalifikací s názvem „Být lepší a bavit se“, určené pro základní školy, se jasně říká, že kvalitní učení a vyučování má být živé a skutečné, zábavné a podnětné, a přítomná výzkumná zpráva jednoznačně ukazuje, že učitelé chápou, že prostřednictvím využívání muzea je skutečně možné tohoto cíle efektivně dosáhnout. Muzea by měla výrazněji propagovat vztah mezi zábavou, inspirací a kreativitou na jedné straně a učním (zejména konkrétních oborů) na straně druhé, který dokládá i tento výzkum.

Dopad programu na žáky

Zvýšení počtu žáků, kteří získali chuť poznávat

Výpovědi učitelů i žáků jednoznačně prokázaly, že radost a vzrušení z návštěvy muzea byly velmi často podnětné. Učení díky tomu začalo být různorodější a zajímavější a žáci mu začali přisuzovat významnější roli. Setkání s dosud nevídanými věcmi, neobvyklými živočišnými druhy a zajímavými a pozoruhodnými místy probudilo touhu poznávat a lépe pochopit. Vlivem Vzdělávacímu programu Renaissance se počet žáků, kteří tuto inspiraci zažili, výrazně zvýšil.

Žákům se návštěvy muzea líbily, popisovali je jako vzrušující a uváděli, že díky zážitkům získaným v muzeu byla jejich práce ve škole mnohem inspirativnější. Bavilo je učit se jinak. Učitelé z cílových skupin se často zmiňovali, že kombinovaný způsob vyučování a různé cesty k získávání vědomostí a zkušeností prospívaly všem žákům, zejména těm, které mají s učením potíže. Z odpovědí žáků je patrná radost, vyšší motivace a chuť dozvědět se víc.

Informace získané od žáků o jejich učení

V září a říjnu 2003 bylo zaznamenáno 71 859 kontaktů žáků s 36 zainteresovanými muzei.

Předložené dotazníky vyplnilo celkem 20 604 žáků, tedy téměř 30 % z těch, kteří muzeum navštívili.

Žáci obdrželi dva dotazníky, přičemž rozlišovacím parametrem byl jejich věk (formulář B). Dotazníky vyplňovali s pomocí učitelů. Většina velmi malých dětí a většina dětí vyžadujících zvláštní péči vyplňování formuláře nedokončila.

- Formulář B KS2 vyplnilo 17 198 žáků (tedy 86 % z celkového počtu žáků, kteří formuláře vyplňovali), přičemž poměr chlapců a dívek byl víceméně vyrovnaný a dotázaní spadali do všech relevantních věkových skupin.
- Formulář B KS3 vyplnilo 3 406 žáků (tedy 14 % z celkového počtu žáků, kteří formuláře vyplňovali). V této skupině počet dívek mírně převyšoval počet chlapců a počet žáků vyplňujících formuláře se výrazně snižoval v nepřímém

poměru k věku.

Tabulka 4. Počet žáků, kteří vyplnili formulář B KS2

Celkem žáků	17 198
Chlapci	48 %
Dívky	49 %
Neuvedeno	2 %

Tabulka 5. Počet žáků, kteří vyplnili formulář B KS3

Celkem žáků	3 406
Chlapci	47 %
Dívky	51 %
Neuvedeno	2 %

Souhrn výsledků – mladší žáci

Mladší žáci se jednoznačně shodli na tom, že návštěva muzea byl dobrý nápad.

- 94 % z nich uvedlo, že se jim návštěva muzea líbila.
- 90 % uvedlo, že se naučili něco nového.
- 87 % uvedlo, že návštěva muzea byla přínosná pro jejich práci ve škole.

Dané výsledky jsou potěšitelné i navzdory skutečnosti, že v žácích ze základních škol obvykle není příliš jednoduché vzbudit nadšení.

To s přibývajícím věkem pochopitelně ochabuje, ale ani při přechodu žáků na druhý stupeň a na školy střední jejich zaujetí muzeem jako užitečným nástrojem získávání znalostí překvapivě neztrácí na důležitosti.

V tomto smyslu výzkum nezaznamenal výrazné rozdíly mezi chlapci a dívkami (přičemž dívky projevovaly jen neznatelně větší nadšení než chlapci).

Tabulka 6. Výpovědi žáků vyplňující formulář KS2 o tom, co se naučili. Vzorek: 17 198 KS2.

Otázka	Ano	Ne	Nevím
Dnešní návštěva muzea se mi líbila.	94 %	1%	5%
Dozvěděl/a jsem se nové zajímavé věci.	90 %	3 %	7 %
Rozuměl/a jsem většině toho, co jsme viděli a dělali.	81 %	6 %	13 %
Muzeum je vzrušující místo.	87 %	4 %	9 %
Po návštěvě muzea jsem dostal/a spoustu nových nápadů, co bych mohl/a dělat.	73 %	11 %	16 %
Návštěva muzea je užitečná pro práci ve škole.	87 %	4 %	9 %
Po návštěvě muzea jsem dostal/a chuť dozvědět se víc.	77 %	10 %	13 %

Souhrn výsledků – starší žáci

Velké nadšení ze svých zážitků v muzeu projevilo i 3 406 starších žáků (ve věku 11 – 18 let).

- 87 % starších žáků uvedlo, že se při své návštěvě muzea dozvěděli něco zajímavého.
- 82 % uvedlo, že muzea představují dobré místo, kde se lze učit jinak než ve škole.
- 73 % uvedlo, že návštěva muzea je v mnohém inspirovala k přemýšlení.
- 58 % uvedlo, že díky návštěvě muzea je jejich práce ve škole inspirativnější.
- 55 % uvedlo, že muzeum možná navštíví znovu.

Tabulka 7. Výpovědi žáků vyplňující formulář KS3 o tom, co se naučili. Vzorek: 3 406 žáků KS3 a starších.

Otázka	Ano	Ne	Nevím
Dnešní návštěva muzea mi poskytla mnoho námětů k přemýšlení.	73 %	12%	15%
Při dnešní návštěvě jsem objevila několik zajímavých věcí.	86 %	6 %	8 %
Díky návštěvě muzea/galerie je práce ve škole inspirativnější.	58 %	17 %	25 %
Návštěva muzea je dobrá příležitost naučit se něco nového.	62 %	16 %	22 %
Rozuměl/a jsem většině toho, co jsme v muzeu viděli a dělali.	70 %	11 %	19 %
Chtěla bych jít do muzea znovu.	55 %	17 %	28 %
Po návštěvě muzea jsem měl/a o toto téma větší zájem než předtím.	59 %	18 %	23 %

Výpovědi žáků se výrazně shodují s výpověďmi učitelů. Učitelé i žáci shodně potvrdili, že muzea představují inspirativní místo skýtající prostor k jiným způsobům učení, které vyvolávají větší zájem se učit. Probouzejí zvědavost, což vede k dalšímu zkoumání a k vyhledávání dalších informací. Kombinované výukové metody využívané muzejním personálem spolu s poznáváním na základě kontaktu s předměty v novém, zajímavém a dosud nepoznaném prostředí umožňují velké většině žáků vždy najít něco, co je zaujme a v čem při svém učení uspějí. To vede k prohloubení sebeúcty a ke zvýšení pozitivního studijního profilu.

Naplnění a překonání cílů vlády

Zvýšení kvality, rozsahu a dostupnosti služeb pro potřeby kombinované metody vzdělávání přizpůsobené všem žákům

Existuje řada důkazů, že učitelé považují kombinované metody učení a vyučování, např. metody využívané v muzeích, kde jsou k dispozici služby dospělého vyškoleného personálu, za vhodné pro všechny své žáky. Tam, kde byly na základě výzkumu zjištěny specifické potřeby žáků a kde byly také následně vyvinuty odpovídající služby, se nakonec mohou děti začít považovat za úspěšné žáky. Vzdělávací program Renaissance tyto možnosti rozšířil na významnou škálu žáků, z nichž mnozí pocházejí z oblastí vyznačujících se vysokou mírou sociální zaostalosti a dětské chudoby.

Ministerstvo kultury, médií a sportu a Ministerstvo školství a kvalifikací stanovily muzeím specifické úkoly. Muzea z oblastí zahrnutých do Fáze 1 programu ukázala, jakým způsobem mohou muzejní instituce tyto cíle naplnit a v některých případech i přesáhnout.

Priority Ministerstva kultury, médií a sportu ve vztahu k muzeím Byly tyto priority během Fáze 1 naplněny?

Priority:

- zprostředkovat dětem a mladým lidem plnější kulturní a sportovní život
- zpřístupnit naše instituce širší komunitě
- maximalizovat ekonomický přínos průmyslu zaměřeného na kreativitu a volný čas
- modernizovat poskytování služeb – klienti musí být na prvním místě

Muzejní vzdělávací programy zprostředkovávají dětem a mladým lidem plnější kulturní život prostřednictvím:

- podněcování aktivního a nadšeného postoje k učení
- prohlubování znalostí a porozumění školním předmětům
- zvyšování povědomí o kulturních organizacích
- zdokonalování dovedností, zejména v oblasti uvažování, komunikace a společenské interakce.

Vzdělávací program Renaissance umožnil muzeím a galeriím otevřít se širší komunitě tím, že se napojí na děti školního věku pocházející z nejzaostalejších anglických regionů.

Základem aktivit jsou vzdělání a vyškolení zaměstnanci.

Vzdělávací program Renaissance podnítil více než 20 000 žáků k tomu, že získali větší motivaci se učit.

Vzdělávací program Renaissance názorně dokazuje, že výukové aktivity muzeí zapojených do programu byly úspěšné zejména proto, že byly primárně vyvíjeny se zřetelem na potřeby učitelů a žáků.

Cíle stanovené ujednáním Ministerstva kultury, médií a sportu v oblasti služeb veřejnosti pro centra zahrnutá do Fáze 1 programu Renaissance

Tabulka 8. Cíle stanovené ujednáním Ministerstva kultury, médií a sportu v oblasti služeb veřejnosti pro centra zahrnutá do Fáze 1 programu Renaissance

Cíle	Výsledky
Do období 2005/06 zvýšit počet kontaktů mezi dětmi a regionálními muzei v daných centrech o 25 %.	Nárůst využívání muzejních služeb určených školám je o 28 %.
Do konce období 2005/06 podnítit dalších 500 000 návštěv regionálních muzeí ze strany nových uživatelů, a to přednostně uživatelů pocházejících z nižších středních tříd (v anglické klasifikaci C2DE) a národnostních menšin.	Celkem 46 % návštěv muzeí připadá na školy z 20 % nezaostalejších oblastí v Anglii.

Souhrn zjištění

Zvýšení kvality služeb školám, efektivně rozvíjejících stávající praxi

Dramatický a efektivní nárůst počtu kontaktů mezi muzei a školami dokládá řada zaznamenaných údajů. Muzea ve vztahu ke školám zavedla vysoce kvalitní služby, které flexibilně přizpůsobila stávající praxi, erudici a zkušenosti svého odborného personálu. Učitelé i žáci tyto příležitosti velmi vítají. Rychlost a úspěch, s jakými bylo toto opatření uvedeno do praxe, by nebyly možné bez silné stávající základny.

Muzea uspokojivě využívá více učitelů

Jedním z výsledků Vzdělávacího programu Renaissance je vyšší počet učitelů, kteří využívají služby muzeí zaměřené na vzdělávání. Tito učitelé jsou se svou stávající zkušeností v tomto směru velmi spokojeni. Oceňují především skutečnost, že mohli spolupracovat s dobře informovaným a kvalitně vyškoleným personálem, pečlivou přípravu ze strany muzea, která se snažila maximálně vyjít vstříc jejich potřebám, bohaté a rozmanité zdroje, jež jim muzeum zpřístupnilo, a také různé způsoby učení, které mohli jejich žáci využívat.

Zvýšení kvality, šíře a dostupnosti služeb pro potřeby kombinované metody vzdělávání přizpůsobené všem žákům

Existuje řada důkazů, že učitelé považují kombinované metody učení a vyučování, např. metody využívané v muzeích, kde jsou k dispozici služby dospělého vyškoleného personálu, za vhodné pro všechny své žáky. Tam, kde byly na základě výzkumu zjištěny specifické potřeby žáků a kde byly také následně vyvinuty odpovídající služby, se nakonec mohou žáci začít považovat za úspěšné. Vzdělávací program Renaissance tyto možnosti rozšířil na významnou škálu žáků, z nichž mnozí pocházejí z oblastí vyznačujících se vysokou mírou sociální zaostalosti a dětské chudoby.

Vyšší počet žáků, kteří dostali chuť dozvědět se víc

Výpovědi učitelů i žáků jednoznačně prokázaly, že radost a vzrušení z návštěvy muzea byly velmi často inspirativní. Učení díky poznání v muzeu začalo být různorodější a zajímavější a žáci začali vzdělání přisuzovat významnější roli. Setkání

s dosud nevídanými věcmi, neobvyklými živočišnými druhy a zajímavými a pozoruhodnými místy probudilo touhu poznávat a lépe pochopit různé jevy a věci. Vlivem Vzdělávacímu programu Renaissance se počet žáků, kteří tuto inspiraci zažili, výrazně zvýšil.

Tato studie poskytuje dostatek důkazů dokládajících přínos muzeí jako katalyzátorů učení a specifický dopad Vzdělávacího programu Renaissance. Přestože vznikla už v počátcích programu, naznačuje, že investovat tímto způsobem do muzeí se vyplatilo a vyplácí.

Radost a zábava jako podnět k dalšímu učení

Zatímco skutečnost, že se žáci baví a návštěvu muzea si užívají, patří k častým postřehům muzejního personálu, tato praxe evidentně nebývá brána jako cesta k učení tak vážně, jak by na základě těchto poznatků měla být. Muzea by měla výrazněji propagovat vztah mezi zábavou, inspirací a kreativitou na jedné straně a učením na straně druhé.

Museums, Libraries and Archives Council (MLA; Rada pro muzea, knihovny a archivy) je národní rozvojová organizace, která zastupuje a pracuje pro muzea, knihovny a archivy a působí jako poradce vlády v otázkách strategií a priorit v tomto sektoru.

Úkolem MLA je poskytovat strategické vedení, jednat jako vlivný obhájce, rozvíjet schopnosti a možnosti a propagovat inovaci a změnu.

Informace o nejnovějších událostech, rozvoji a dalších probíhajících aktivitách jsou dostupné ke čtení či stažení na: www.mla.gov.uk.

Tato publikace je k dispozici v různých formátech. Kontaktujte, prosím, MLA publications na tel. č. 020 7273 1458.

Museums, Libraries and Archives Council
16 Queen Anne's Gate
London SW1H 9AA
Tel: 020 7273 1444
Fax: 020 7273 1404
E-mail: info@mla.gov.uk

© MLA 2005 Registered Charity
No: 1079666 ISBN 1898-489-37-8
Grafická úprava: Satpaul Bhamra
Fotografie: Jonathan Goldberg

Organizace Museums, libraries and archives se snaží vést ke vzdělání, informovanosti, kreativě a inspiraci. Podporuje úsilí zpřístupnit toto bohatství všem.